

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vývoj podnikatelských služeb v Evropě

(2009/C 27/06)

Dne 6. prosince 2007 paní Margot Wallströmová, místopředsedkyně Evropské komise a komisařka pro institucionální vztahy a komunikační strategii, a pan Günter Verheugen, místopředseda Evropské komise a komisař pro podnikání a průmysl, požádali Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování průzkumného stanoviska k tématu

Vývoj podnikatelských služeb v Evropě.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. června 2008. Zpravodajem byl pan CALLEJA.

Na 446. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. července 2008 (jednání dne 9. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Paní Margot Wallströmová, místopředsedkyně Evropské komise a komisařka pro institucionální vztahy a komunikační strategii, a pan Günter Verheugen, místopředseda Evropské komise a komisař pro podnikání a průmysl, požádali EHSV o vypracování průzkumného stanoviska o podnikatelských službách provedením monitorování a další analýzy dřívějšího stanoviska⁽¹⁾, které se zabývalo podnikatelskými službami a průmyslem.

1.1.1 Tato studie by měla mít na paměti velký význam, který Evropská komise připisuje lisabonské agendě pro zachování a zvyšování konkurenceschopnosti evropského průmyslu řízením procesu změn v souladu s Evropskou strategií pro udržitelný rozvoj a na sociální úrovni podporováním vystupování reprezentativních sociálních partnerů při jednáních na příslušné úrovni.

1.1.2 Dosažení těchto cílů musí jít ruku v ruce se zjednodušením regulačního rámce pro průmysl, což je politická priorita, která tvoří jeden z hlavních bodů průmyslové politiky Komise.

1.1.3 Tato průmyslová politika je navíc charakterizována integrovaným přístupem, který zohledňuje potřeby různých odvětví.

2. Shrnutí závěrů a doporučení

2.1 Uznání významu odvětví služeb pro hospodářský a sociální rozvoj

EHSV se domnívá, že je naléhavě nutná významná změna a rozšíření zaměření na služby, které už by neměly být považovány za pouhý doplněk výrobního odvětví. Společnost prochází výraznými změnami a služby jsou jejich ústředním bodem. Evropská komise proto musí tento vývoj uznat a přikládat mu větší význam.

2.2 Priorita činností

Vzhledem k tomu, že v oblastech politiky vztahujících se k podnikatelským službám existuje široké spektrum možných činností, je mimořádně důležité stanovit jejich prioritu. Je naléhavě nutné dosáhnout pokroku v oblasti 10 hlavních cílů lisabonského programu *Společenství na období let 2008–2010*. Tyto cíle totiž přímo či nepřímo ovlivňují budoucí rozvoj služeb. Ve stanovisku EHSV by tyto priority měly být seřazeny následovně:

— *Činnost v oblasti politik podnikatelských služeb a skupina na vysoké úrovni.* Doporučuje se zřídit skupinu na vysoké úrovni pro podnikatelské služby, která by provedla podrobnější analýzu daného odvětví, prověřila stávající politiky s cílem určit a posoudit, které z nich účinněji a úspěšněji ovlivňují podnikatelské služby, a navrhnout konkrétní politické kroky k řešení nejvýznamnějších rozdílů a potřeb. Zvláštní pozornost je třeba věnovat velké rozmanitosti různých pododvětví podnikatelských služeb s cílem zjistit, která z nich si zaslouží největší pozornost ze strany politiky a na jaké úrovni (regionální, národní, EU) jsou tyto politické kroky odůvodněné.

— *Politiky trhu práce v oblasti podnikatelských služeb.* Ze sociálního hlediska je nutná hloubková analýza problémů na úrovni odvětví, jež vznikly v důsledku nových typů zaměstnání, k nimž vedly interakce mezi podnikatelskými službami a výrobním odvětvím. Tato analýza musí zahrnovat vzdělávání, odbornou přípravu, celoživotní učení i podmínky zaměstnávání pracovníků, včetně osob zapojených do procesů outsourcingu. Pro dosažení tohoto cíle je třeba podporovat sociální dialog na úrovni odvětví. V této souvislosti je třeba vypracovat agendu, která by se věnovala specifickým změnám v pracovních podmínkách a v pracovních příležitostech, které jsou důsledkem strukturálních změn ovlivňujících odvětví podnikatelských služeb.

— *Podnikatelské služby v inovačních politikách.* Měl by se intenzivně podporovat výzkum a vývoj a inovační programy a činnosti pro inovace služeb. Více pozornosti si zaslouží takové oblasti jako organizační inovace, podnikatelské služby náročné na znalosti a řízení inovací.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 26 (CCMI/035).

- *Tvorba norem pro oblast podnikatelských služeb.* Podniky by měly být vybízeny k tomu, aby po podrobných konzultacích s uživateli podnikatelských služeb pomohly prostřednictvím samoregulace vytvořit normy. Pro šíření výsledků úspěšných inovací je důležitá podpora Evropského výboru pro normalizaci (CEN) a jeho partnerů (otevřená platforma), zejména prostřednictvím rychlého dosažení neformálního konsenzu.
- *Podpora vědy o službách jako nové disciplíny ve vzdělávání a odborné přípravě.*
- *Vnitřní trh a regulace ovlivňující podnikatelské služby.* EHSV stanovil řadu oblastí, jimiž je třeba se zabývat s cílem dospět ke zjednodušení, objasnění a snížení regulační zátěže samozřejmě bez toho, že by se snížily existující závazky v oblasti hygieny, bezpečnosti při práci a zastoupení pracovníků. Mimo jiné je zdůrazňováno, že neproběhlo posouzení dopadu směrnice o službách věnované podnikatelským službám a že tato oblast si zaslouží značné úsilí zejména poté, co směrnice bude provedena do vnitrostátních právních předpisů. Součástí by mělo být i stanovení možných dalších kroků týkajících se otevřenějšího obchodu a hospodářské soutěže na rozšířeném vnitřním trhu EU.
- *Další zlepšení ve statistice podnikatelských služeb.* Doporučuje se intenzivnější spolupráce ze strany členských států, která by zajistila lepší statistiku podnikatelských služeb a zejména lepší informace o jejich výkonnosti a vlivu na hospodářství členských států – jedná se o nástroj nezbytný pro příslušné vlády, pokud tomuto odvětví mají pomoci rozvinout jeho potenciál. Nedávné úpravy kapitoly 74 NACE stále nejsou dostatečné, aby poskytly nezbytné podrobné údaje nutné pro získání spolehlivých dat o podnikatelských službách.

3. Obecné připomínky

3.1 *Souvislosti.* Ve stanovisku EHSV z vlastní iniciativy (CCMI/035) přijatém v září 2006 bylo navrženo, aby se podnikatelským službám věnovala větší pozornost, neboť přispívají k výkonnosti evropských výrobních odvětví. Uvedené stanovisko objasnilo interakce mezi službami a výrobou a dopad na sociální a hospodářskou výkonnost z hlediska zaměstnanosti, produktivity a konkurenceschopnosti. Tyto aspekty byly výchozím bodem pro tuto následnou činnost a další analýzu podnikatelských služeb. Bylo by vhodné začít toto stanovisko definováním podnikatelských služeb jako souboru činností v oblasti služeb, které tím, že jsou používány jako vstupy na úrovni meziproduktů, ovlivňují kvalitu a účinnost výrobních činností doplněním či nahrazením interních funkcí v oblasti služeb (Rubalcaba a Kox, 2007). Tato definice do jisté míry odpovídá NACE rev. 1 (kódy 72–74) a nové verzi NACE (kódy 69–74, 77–78, 80–82) a sloučení různých kategorií služeb. Podnikatelské služby se dělí na dvě hlavní kategorie:

- Podnikatelské služby náročné na znalosti (např. počítačové a IT služby, poradenství v oblasti managementu, účetnictví, daňové a právní poradenství, marketing a průzkumy veřej-

ného mínění, technické služby a inženýrství, personální služby, odborné vzdělávání a nábor zaměstnanců).

- Provozní podnikatelské služby (např. bezpečnostní služby, úklidové služby, administrativa a vedení účetních knih, nábor pracovníků na přechodnou dobu, call centra, překlady a tlumočení).

Cílem tohoto stanoviska je pomoci tomuto odvětví získat větší uznání, umožnit mu vývoj bez překážek a pomoci evropským ekonomikám v jejich úsilí stát se konkurenceschopnějšími na celosvětovém trhu.

3.2 *Význam služeb a podnikatelských služeb.* Služby zaujímají stále větší místo v myslích občanů, odborníků, společností, regionů a zemí. Služby do značné míry dominují nové poptávce a nabídce hospodářských a sociálních systémů. Ačkoli jsou služby součástí většiny aspektů hospodářského a sociálního života, mnohé činnosti nejsou ve statistikách zachyceny. Tradiční rozdělení podle výrobních odvětví, ačkoli je neúplné a skrývá silné vzájemné vztahy v rámci hospodářských odvětví, nám umožňuje odhadnout význam hlavních hospodářských činností. Význam služeb jako hospodářského odvětví v Evropě stále roste, jeho podíl na celkové zaměstnanosti (ve výši 70 %) je menší než ve Spojených státech (80 %) a větší než v Japonsku (67 %). Ve všech těchto třech oblastech konkrétně pododvětví podnikatelských služeb roste velmi dynamickým tempem, což vede k podobnému nárůstu podílu na celkové zaměstnanosti. Podniky, pro něž je poskytování podnikatelských služeb hlavní činností, představují 10–12 % celkové zaměstnanosti a přidané hodnoty. Pokud bychom uvažovali také podnikatelské služby poskytované jako sekundární činnost, odpovídající procento zaměstnanosti by bylo mnohem větší. V Evropě patřily v roce 2004 k zemím zaujímajícím nejvyšší příčky v oblasti podnikatelských služeb země Beneluxu, Spojené království, Francie a Německo. V období let 1995–2004 některé země jako mj. Maďarsko, Polsko, Rakousko, Lotyšsko a Malta poměrně významně rozšířily svá odvětví podnikatelských služeb. Z toho lze usuzovat na určitý proces sbližování mezi některými zeměmi EU. V těchto zemích byla zkoumána pouze zaměstnanost ve společnostech, jejichž hlavní činností jsou podnikatelské služby. Většinu těchto společností tvoří malé a střední podniky.

3.3 *Posouzení vývoje.* EHSV nyní znovu posoudil situaci s ohledem na vývoj od dřívějšího stanoviska – CCMI/035 – ze září 2006 a s uspokojením konstatoval, jak vzrostl význam podnikatelských služeb ve výrobě v souvislosti s rozhodnutími Komise.

- Sdělení Přezkum průmyslové politiky v polovině období. Příspěvek ke strategii EU pro růst a zaměstnanost ⁽²⁾, které bylo vydáno až po vypracování výše uvedeného stanoviska EHSV, podporuje činnost, jejímž předmětem je prověření a analýza konkurenceschopnosti odvětví služeb a jejich dopad na konkurenceschopnost průmyslu. V případě nutnosti by mělo být provedeno další monitorování odvětví. Výsledkem by bylo zjištění všech překážek bránících ve

⁽²⁾ KOM(2007) 374 ze dne 4. července 2007.

zvýšení konkurenceschopnosti a odstranění možných selhání trhu, což by mohlo odůvodnit opatření na řešení specifických problémů v průmyslových odvětvích a/nebo v odvětvích služeb. Tato podrobná analýza Evropské komise probíhá letos a koncem roku by měla přinést výsledky.

— V červenci 2007 byl zveřejněn pracovní dokument útvarů Komise s názvem *Towards a European strategy in support of Innovation in services: Challenges and key issues for future actions* ⁽³⁾ (Směrem k evropské strategii na podporu inovací ve službách: Výzvy a klíčové otázky týkající se budoucí činnosti), v únoru 2008 byla zavedena evropská platforma pro služby související s podnikáním a připravuje se sdělení o inovacích v oblasti služeb (očekávané koncem roku 2008). To vše může být důležitým krokem ke skutečnému začlenění služeb do inovačních politik EU.

— Přijetí směrnice o službách na vnitřním trhu ⁽⁴⁾, která musí být provedena nejpozději do 28. prosince 2009, bude významným zlomem v dosažení skutečného vnitřního trhu služeb za předpokladu, že ustanovení směrnice budou provedena do vnitrostátních právních předpisů členských států a bude zajištěno, že se uplatňuje pracovní právo a příslušné kolektivní smlouvy země, kde je služba poskytována. Podniky i spotřebitelé budou moci plně využívat příležitostí, které nabízí. Tato směrnice by zároveň měla stimulovat fungování trhu podnikatelských služeb usnadněním obchodu a investic mezi zeměmi EU a poskytnutím nových příležitostí pro výrobní společnosti, aby si vybíraly větší množství služeb nebo služby lepší či levnější. Nové konkurenční výhody ve využívání podnikatelských služeb by měly vést k vyšší zaměstnanosti, lepší produktivitě a větší hospodářské výkonnosti.

3.4 Podpůrné činnosti ve prospěch podnikatelských služeb. Kromě nejdůležitějších probíhajících činností EU na podporu podnikatelských služeb v průmyslových a inovačních politikách a potenciálních vedlejších efektů směrnice o vnitřním trhu existují jiné činnosti Komise, které nepřímou podporují úlohu podnikatelských služeb ve výrobě:

- Eurostat nyní provedl přezkum klasifikace NACE s cílem shromáždit více dat vztahujících se k oblasti služeb.
- Iniciativa *Enterprise Europe Network* na podporu podnikání a růstu podniků v EU byla vytvořena propojením sítí evropských informačních center a center pro přenos inovací a poskytuje podnikatelům více než 500 kontaktních míst ⁽⁵⁾. To by mělo pomoci malým a středním podnikům, tedy velké většině poskytovatelů podnikatelských služeb.
- Od roku 2005 Evropská komise vydává návrhy na zjednodušení a snížení byrokracie. Nedávné návrhy vydané v roce

2008 se vztahují ke zrychleným opatřením ⁽⁶⁾. Jedná se o dobrou zprávu pro malé a střední podniky, na něž vzhledem k jejich velikosti tato obrovská administrativní zátěž doléhá obzvláště nepříznivě.

— Byl projednán dokument Komise s názvem *K obecným zásadám flexikurity*: větší počet a vyšší kvalita pracovních míst prostřednictvím flexibility a jistoty ⁽⁷⁾ a v sociálním dialogu vedeném sociálními partnery bylo dosaženo určitého pokroku. To by mělo usnadnit celoevropské provádění této koncepce s úpravami odpovídajícími různým podmínkám každého členského státu. V dynamických podnikatelských službách může být flexikurita vyjednaná sociálními partnery užitečná, pokud jsou zároveň podporovány lepší a kvalitní pracovní příležitosti. Má-li EU úspěšně reagovat na tlak globalizace, mělo by dojít k zapojení sociálních partnerů.

— Byl zveřejněn dokument Komise s názvem *Cesta ke zvýšení přínosu normalizace pro inovaci v Evropě* ⁽⁸⁾, který vedle dalších iniciativ prosazuje zrychlení spolupráce průmyslu a jiných zainteresovaných stran při tvorbě, provádění a používání norem podporujících inovace ve vztahu k udržitelné průmyslové politice.

3.5 Nejdůležitější potřeby odvětví podnikatelských služeb. Navzdory pokroku, kterého bylo v činnostech souvisejících se službami v současné době dosaženo, je třeba zvážit nejvýznamnější rozdíly a potřeby. Stávající evropský politický rámec silně straní výrobnímu odvětví, ačkoli služby jsou zdaleka největším segmentem hospodářství a přispívají k růstu ve všech aspektech hospodářského a sociálního života.

3.5.1 Většina horizontálních a odvětvových iniciativ v rámci průmyslové politiky EU na národní úrovni i na úrovni EU se zaměřuje na výrobní odvětví bez ohledu na podstatnou podpůrnou úlohu, kterou v něm hrají podnikatelské služby. Proto je naléhavě nutné vytvořit vyváženou politiku EU, která nepodceňuje význam podnikatelských služeb pro celosvětovou konkurenceschopnost samotné evropské výroby a pro hospodářství jako celek. Horizontální politiky zabývající se jakýmkoli hospodářským odvětvím musejí být skutečně horizontální a reagovat na potřeby firem a pracovníků v novém hospodářství založeném na službách, kde jsou průmyslová odvětví a odvětví služeb neoddtělně spjata, vytvářením nových příležitostí pro evropské hospodářství na celosvětovém trhu v přímém důsledku jejich vzájemné součinnosti. Mnohé politické iniciativy EU tvoří průmyslovou politiku se musí přizpůsobit službám a vztahovat se na ně. K těmto iniciativám patří např.: plně účinný vnitřní trh služeb, mezinárodní obchod, pravidla pro státní podporu, trh práce, sociální opatření, odborná příprava

⁽³⁾ SEK(2007) 1059 ze dne 27. července 2007.

⁽⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006.

⁽⁵⁾ Tisková zpráva IP/08/192 ze dne 7. února 2008.

⁽⁶⁾ Memo/08/152 ze dne 10. března 2008.

⁽⁷⁾ KOM(2007) 359 v konečném znění.

⁽⁸⁾ KOM (2008) 133 v konečném znění ze dne 11. března 2008.

a regionální politika, výzkum a vývoj, inovace, normalizace, podnikání a lepší statistika a informace, přičemž v případě potřeby musejí brát v úvahu specifické potřeby služeb. To by nemělo vytvářet dojem, že všechny politiky by se měly vertikálně zaměřit na služby. Mělo by to znamenat spíše to, že by se měl prověřit dopad všech těchto politik na služby a v případě potřeby by se měla učinit konkrétní opatření.

3.5.2 Některé významné potřeby existují v následujících oblastech:

— *Podnikatelské služby v průmyslových politikách.* Po nedávném začlenění podnikatelských služeb a probíhajícím prověřování by se větší pozornost měla věnovat konkrétním podmínkám, za kterých je využívání služeb přínosné pro výkonnost průmyslu, např. významu služeb pro konkurenceschopnost průmyslu a pro produktivitu z ekonomického hlediska. Má-li Evropa čelit celosvětové hospodářské soutěži, musí investovat do inovací, znalostí, designu, logistiky, marketingu a dalších podnikatelských služeb, jinými slovy do celého globálního hodnotového řetězce.

— *Podnikatelské služby v politikách zaměstnanosti a odborné přípravy.* Většina povolání se nachází v oblasti služeb a tak to bude i nadále. (Politikové by neměli zapomínat, že 20 % vstupů na úrovni meziproduktů ve výrobním odvětví má původ v oblasti služeb.) Potenciální dopad celosvětového sourcingu/off shoringu u pracovních míst v oblasti služeb (podle studie OECD z roku 2006 až 30 %) proto členské státy nutí podporovat vhodné dovednosti a kvalifikace, které jejich průmyslu umožní čelit celosvětové hospodářské soutěži.

— *Podnikatelské služby v politikách inovace a produktivity.* Podporování inovací v oblasti služeb je nezbytné pro posílení konkurenceschopnosti průmyslu prostřednictvím faktorů kvality. Inovace v oblasti služeb mají významný pozitivní dopad na kvalitu, zaměstnanost a interakce se zákazníky. Podnikatelské služby mohou zároveň poskytnout kvalitní pracovní příležitosti v dobrých pracovních podmínkách a prostředí náročné na znalosti; v takových případech pracovníci přispívají k tomu, aby inovace v oblasti služeb byly možné a úspěšné. Podnikům to může pomoci získat lepší postavení v hospodářské soutěži a pracovníkům zase vytvořit nové pracovní příležitosti. Výhody inovací v oblasti služeb by se měly zaměřit na řešení stagnující míry růstu produktivity v podnikatelských službách. Nízká míra růstu produktivity stále převládá ve většině zemí, i když problémy statistického měření podceňují přínos podnikatelských služeb pro celkový nárůst produktivity.

— *Podnikatelské služby a vnitřní trh.* Úkolem je vytvořit evropský trh služeb, a umožnit tak EU hrát rozhodující úlohu v procesu globalizace tím, že zohlední všechny podmínky ovlivňující trhy a konkurenceschopnost. Je třeba provést zvláštní monitorování provedení směrnice o službách v členských státech a dopadů na podnikatelské služby.

— *Podnikatelské služby a regiony.* Mnoho regionů disponuje chabými dotacemi podnikatelských služeb, neboť ty se často soustředí v oblastech velkých měst a v oblastech s vysokými příjmy. Na regionální úrovni je důležité podporovat a stimulovat poptávku i nabídku podnikatelských služeb a maximálně využívat stávajících sítí, které mohou zvýšit součinnost mezi různými místními subjekty.

— *Podnikatelské služby a další související politiky.* Existují dva typy politik souvisejících s podnikatelskými službami: převážně regulační politiky (vnitřní trh, hospodářská soutěž, zlepšování právní úpravy, zadávání veřejných zakázek) a převážně neregulační (inovace, dovednosti, kvalita a zaměstnanost, normy, podnikání a malé a střední podniky, regionální politiky, znalosti a statistika). Zvláštní pozornost by se měla věnovat úloze norem, statistice a nové disciplíně – vědě o službách.

3.6 *Vzájemné působení mezi činnostmi v oblasti podnikatelských služeb a cílenými politikami.* Ze zkušeností vyplývá, jaké vzájemné působení by mohly vyvolat první komplexní činnosti a jak intenzivní rozvoj by mohly umožnit s cílem čelit budoucím výzvám. Měla by se zohlednit součinnost a vzájemné působení mezi různými typy politik.

3.7 Při tvorbě konkrétních politik EU na podporu fungování podnikatelských služeb je zapotřebí *ekonomické odůvodnění*, jak nedávno ukázali pánové Kox a Rubalcaba (*Business services in European Economic Growth – Podnikatelské služby v evropském hospodářském růstu*, 2007). Na podporu svých argumentů většinou zdůrazňovali tržní a systémová selhání jako informační asymetrii a externalitu.

3.8 *Lisabonská agenda 2008–2010.* Politiky související s podnikatelskými službami by mohly být užitečné v kontextu Návrhu lisabonského programu Společenství 2008–2010 (KOM (2007) 804 v konečném znění). Většina z 10 klíčových cílů, jež by měly být splněny do roku 2010, přímo či nepřímo ovlivňuje služby.

3.8.1 Komise do poloviny roku 2008 navrhne obnovenou **sociální agendu** a pomůže řešit rozdíly v dovednostech. U většiny podnikatelských služeb, které jsou velmi náročné na pracovní síly, existují významné nedostatky a potřeby. Ve svém stanovisku k tématu Pracovní příležitosti pro prioritní skupiny (Lisabonská strategie) ⁽⁹⁾ EHSV konstatoval, že ambiciózních lisabonských cílů v oblasti zaměstnanosti bylo dosaženo pouze v omezené míře a že mnohé nové pracovní příležitosti, které byly v uplynulých letech vytvořeny, jsou částečné úvazky, a to zejména v případě žen. Starší pracovníci nadále čelí značnému nedostatku odpovídajících volných pracovních míst a především mladí lidé většinou nacházejí atypické (nestandardní) pracovní poměry, v některých případech bez řádných právních a sociálních záruk. Stanovisko EHSV zdůraznilo, že v kontextu flexikurity by měla existovat vysoká míra sociální jistoty, aktivní politiky trhu práce, vzdělávání, doplňkové vzdělávání a odborná příprava.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 93 (SOC/251).

3.8.2 Komise v průběhu tohoto roku předložila **návrhy na společnou přistěhovaleckou politiku**. Ta může ovlivnit příliv zahraničních pracovníků s vysokou kvalifikací do odvětví, jako jsou podnikatelské služby náročné na znalosti, a méně kvalifikovaných lidí na práci např. v úklidových či bezpečnostních službách.

3.8.3 Společenství se chystá přijmout **akt o drobném podnikání**, který by rozvinul růstový potenciál malých a středních podniků v průběhu celého jejich životního cyklu. Podnikatelské služby jsou odvětvím s nejvyšší měrou zahajování a ukončování činnosti, takže se zdá být na místě věnovat zvláštní pozornost novým malým a středním podnikům. Ve svém stanovisku k tématu Potenciál podniků, zejména malých a středních podniků⁽¹⁰⁾ EHSV podpořil lépe zaměřené a modernější integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost na období let 2008–2010 týkající se malých a středních podniků. Malé a střední podniky budou mít nejpozději do roku 2012 také prospěch ze snížení administrativní zátěže EU o 25 %.

3.8.4 Společenství **posílí jednotný trh a hospodářskou soutěž v oblasti služeb**. Totéž výše uvedené stanovisko EHSV – INT/324 – vyjadřuje znepokojení nad nedokončeným jednotným trhem, zejména nad pomalým prováděním směrnic členskými státy, administrativní zátěží a nad nedostatečnou mobilitou pracovních sil. Pro malé a střední podniky jsou to obrovské překážky, které musí překonávat.

3.8.5 Společenství dá vzniknout **páté svobodě** (volný pohyb znalostí) a vytvoří skutečný evropský výzkumný prostor. V této lisabonské prioritě mohou podnikatelské služby náročné na znalosti sehrát určitou úlohu.

3.8.6 Společenství zlepší **rámcové podmínky pro inovace**. EHSV rovněž vypracoval stanovisko k tématu Investice do znalostí a inovace⁽¹¹⁾. To se zaměřilo zejména na to, že je nutné, aby si Evropa udržela náskok ve výzkumu, technologickém rozvoji a inovacích; že je nutná větší míra financování z rozpočtu EU, zlepšení vzdělávacích zařízení a obecné zvýšení standardů; zároveň je zapotřebí: společenské prostředí otevřené pokroku a inovacím; vytvoření nezbytných podmínek a přijetí rozhodnutí, která v investorech vzbudí dostatečnou důvěru a optimismus pro to, aby svůj kapitál vložili do nového podnikání v Evropě; zvyšování povědomí o zásadním významu základního výzkumu a vštěpování podnikatelského ducha těm, kteří jsou vstřícní vůči inovacím a ochotni riskovat; a přijetí určité míry neúspěchu a ztrát, které riskování nevyhnutelně přináší. EHSV se zabýval také právním a společenským prostředím pro inovační podnikání a trh vstřícný vůči inovacím.

3.8.7 Společenství bude podporovat **průmyslovou politiku** zaměřenou na udržitelnější výrobu a spotřebu. Úloha environmentálních podnikatelských služeb v průmyslové politice může být součástí této priority.

3.8.8 Společenství povede bilaterální jednání s klíčovými obchodními partnery s cílem najít nové **příležitosti pro mezi-**

národní obchod a investice a vytvořit společný prostor regulačních opatření a norem.

4. Stanovení prioritních činností na podporu podnikatelských služeb

Vzhledem k rozsahu politiky v oblasti podnikatelských služeb je zapotřebí stanovit prioritu jednotlivých činností. Podle názoru EHSV by priority měly být seřazeny následovně:

4.1 **Priorita 1:** Evropská komise by měla v souvislosti s politikou podnikání a průmyslovou politikou zřídit skupinu na vysoké úrovni pro podnikatelské služby s cílem zajistit, aby politické kroky ve větší míře zohledňovaly provázanost služeb s průmyslem a hospodářskou činností jako celkem. Mezi hlavní cíle této skupiny na vysoké úrovni by mohlo patřit:

- Prohloubení analýzy potřeb podnikatelských služeb, včetně potřeb různých a velmi rozmanitých pododvětví v rámci podnikatelských služeb;
- Prozkoumání stávajících politik, jež mají na podnikatelské služby vliv, a navržení konkrétních politických opatření na odpovídající úrovni (regionální, vnitrostátní či EU);
- Doporučení strategických cílů, kterých by mělo být dosaženo v rámci jednání WTO o Všeobecné dohodě o obchodu se službami (GATS) s důrazem na opatření, která by umožnila MSP v oblasti služeb poskytovat své služby v zahraničí;
- Určení a seskupení stran zúčastněných na této politice v oblastech, kde je jejich zastoupení velmi omezené a roztržité;
- Zřízení Evropského střediska pro sledování podnikatelských služeb, které by sledovalo výsledky opatření zavedených prostřednictvím politických kroků EU a propagovalo osvědčené postupy. Členy tohoto střediska by měli být zástupci EHSV, odborů, sdružení podnikatelů a odborníků na podnikatelské služby.

4.2 **Priorita 2:** Je zapotřebí podpořit sociální dialog věnovaný specificky odvětví podnikatelských služeb s cílem projednat a formulovat doporučení ohledně:

- nových pracovních příležitostí,
- celoživotního vzdělávání,
- úkolů v oblasti outsourcingu a off shoringu,
- stanovení nedostatku kvalifikovaných pracovníků,
- práce na částečný úvazek a práce na dálku (teleworking),
- možnosti flexikurity v oblasti podnikatelských služeb (tímto tématem se již obecně zabýval EHSV ve svém nedávném stanovisku – SOC/283),
- nedostatku pracovníků v podnikatelských službách náročných na znalosti a úlohy přistěhovalectví,
- mobility.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 8 (INT/324).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 17 (INT/325).

Proveditelnost a účinnost sociálního dialogu zaměřeného na odvětví (mj. uznání dohod, organizační podpora) bude záviset na určení a uznání reprezentativních evropských svazů zaměstnanců a zaměstnavatelů.

4.3 Priorita 3: Výzkum, vývoj a inovace v oblasti služeb:

- analýza způsobů inovace v oblasti podnikatelských služeb a jejich dopady na produktivitu a sociální a hospodářský růst,
- úloha podnikatelských služeb náročných na znalosti při rozvoji inovace služeb,
- vztah mezi rozvojem IKT a inovací služeb,
- prozkoumání programů pro výzkum, vývoj a inovace s cílem posoudit stav podnikatelských služeb,
- využití postupů štihlé výroby v oblasti služeb,
- význam inovace služeb a jiných možných politických opatření pro služby náročné na znalosti na regionální úrovni. Využití inovačních politik na podporu nabídky a poptávky po podnikatelských službách.

4.4 Priorita 4: Tvorba norem. Normy v oblasti služeb se rozvíjejí pomalu. Obecně jsou závislé na poptávce. Na straně poskytovatelů podnikatelských služeb existují strukturální problémy. Ve většině případů jde o malé podniky, které v jejich zemi nezastřešuje žádná zastupitelská organizace, a to se odráží také na evropské úrovni, kde tato kategorie není dostatečně zastoupená v žádné z evropských organizací. Jediným způsobem, jak tuto situaci zlepšit, je tedy podnitit uživatele, aby vyjádřili své požadavky. Trh s podnikatelskými službami může jasnými normami v této oblasti mnoho získat. Vypracování norem může být užitečné také pro:

- doplnění, či dokonce nahrazení regulace;
- zlepšení kvality a podporu hospodářské soutěže;
- omezení asymetrických informací (ve prospěch jak poskytovatele, tak i uživatele) na trhu, který není dostatečně transparentní;
- zajištění porovnatelnosti v situaci, kdy má uživatel na výběr z několika nabídek a musí se mezi nimi rozhodnout;
- rozsáhlejší šíření výsledků programů pro výzkum, vývoj a inovace, a tím pádem podporu inovace za účelem zvýšení kvality služeb;
- snížení počtu sporů tím, že se vyjasní práva a povinnosti poskytovatelů služeb a uživatelů;
- zabránění sociálním konfliktům díky tomu, že poskytovatelé služeb a uživatelé budou dodržovat pracovní právo, a v případě potřeby prostřednictvím kolektivního vyjednávání na příslušné úrovni;

— umožnění určitých úspor z rozsahu v případě malých podniků, které poskytují podobné služby v různých členských státech EU, což by vedlo k omezení překážek, které brání tržní integraci;

— rozvoj fungujícího vývozního odvětví a pomoc při veřejných zakázkách a subdodávkách služeb.

4.5 Priorita 5: Další zlepšení statistiky podnikatelských služeb. Politická opatření závisí na analýze aktuálních trendů, které je možné vyvodit pouze z jasných a smysluplných statistik. Zjevně nedostatečně uspokojivý růst produktivity ve srovnání s USA může být částečně způsoben nespolehlivými statistikami vypracovými na základě metodiky používané k měření výkonnosti výroby. K tomu, aby statistiky o podnikatelských službách měly ještě větší vypovídající hodnotu, je zapotřebí nejen rozhodnutí Eurostatu, ale také spolupráce ze strany vlád jednotlivých států, aby změnily své metody sběru statistických údajů. Zvláštní pozornost by měla být věnována posouzení úlohy podnikatelských služeb v rámci ostatních odvětví průmyslu a služeb.

4.6 Priorita 6: Věda o službách.

Věda o službách (neboli Service Science, Management and Engineering, SSME) je nově vznikající disciplína, která pokrývá rozmanité a nejednotné přístupy ke službám: ekonomiku služeb, řízení služeb, marketing služeb, inženýrství služeb aj. Výzkumní pracovníci a podnikatelé v oblasti služeb uznávají, že je zapotřebí podpořit a lépe provázat všechny tyto oblasti. Inženýrství služeb je dobrým příkladem v rámci vědy o službách. Je to zvláštní technická disciplína, která se zabývá systematickým rozvojem a navrhováním produktů služeb pomocí vhodných modelů, metod a nástrojů. Ačkoli inženýrství služeb zahrnuje i aspekty řízení provozu služeb, je zaměřeno především na vývoj nových produktů služeb. Inženýrství služeb se současně zabývá i navrhováním vývojových systémů, jinými slovy otázkami spojenými se službami v oblasti obecného řízení výzkumu, vývoje a inovací. Integrované přístupy k inženýrství, zahrnující komplexní inženýrství fyzického zboží, programového vybavení a služeb, se stanou běžným jevem.

Základní výzkum nových modelů, metod a nástrojů podnikání vědu o službách významně podpoří. Rostoucí harmonizace norem v oblasti služeb pak stimuluje specializaci a efektivní vývoj nových služeb ⁽¹²⁾.

Inženýrství služeb je jednou z mála oblastí v sektoru služeb, která je podstatně utvářena evropským výzkumem. Pro zachování vedoucí úlohy v této oblasti v budoucnosti je zásadní užší začleňování do mezinárodních sítí a systematický rozvoj nezávislé komunity inženýrství služeb ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Inženýrství služeb – metodický rozvoj nových produktů služeb, od Hanse-Jorga Bullingera, Klause-Petera Fahnricha, Thomase Meirena.

⁽¹³⁾ Thomas Meiren, Institut pro průmyslové inženýrství Fraunhofer, Stuttgart, Německo.

4.7 Priorita 7: Vnitřní trh a regulace podnikatelských služeb

Snížení a zjednodušení regulační zátěže. Existuje několik omezujících faktorů, které ztěžují činnost podniků v oblasti podnikatelských služeb a hatí jejich úsilí zvýšit svou produktivitu a hledat podnikatelské příležitosti v ostatních členských státech. K nim patří problémy související s pracovní mobilitou a uznáváním kvalifikací. Objem a složitost předpisů se v posledních letech zvýšily, a tím se zvýšila také zátěž malých poskytovatelů služeb. Nejdůležitější body, na něž je zapotřebí se zaměřit, jsou:

- *Zakládání a převod podniků.* Čas a peníze potřebné na založení nového podniku nebo převod vlastnictví existujícího podniku jsou nad síly a možnosti MSP.
- *Překážky bránící vývozu služeb.* Prostředky potřebné ke zjištění, které předpisy upravují danou oblast podnikání, a náklady na poradenství jsou pro MSP, které by rády své služby vyvážely, příliš vysoké. Je zapotřebí pokračovat v mezinárodních obchodních jednáních, aby byly odstraněny zbytečné překážky, které brání evropským poskytovatelům služeb v přístupu na vnější trhy s podnikatelskými službami. Stávající databáze o přístupu na trh, kterou vypracovala Evropská komise, by měla pomoci zjistit takovéto překážky.
- *Omezení interdisciplinární spolupráce.* Existují překážky bránící vstupu poskytovatelů odborných služeb, jež mohou být odstraněny vstupem v platnost směrnice o službách.
- *Nedostatečné provedení právních předpisů EU a odlišná právní úprava v jednotlivých členských státech.* I když právní předpisy nejsou přímo v rozporu s vnitřním trhem, výrazné rozdíly mezi státy EU brzdí integraci trhu.
- *Veřejné zakázky a právní předpisy upravující hospodářskou soutěž soukromých a státních podniků při veřejných zakázkách.*
- *Překážky bránící poskytování služeb v různých členských státech.* Profesní sdružení zaujala obranný postoj a přijala interní předpisy, které brání provozovatelům z jiných členských států, aby v dané zemi vykonávali svou činnost.
- *Vysílání vysoce kvalifikovaných pracovníků.* Vysílání pracovníků do jiného členského státu, a to i v případě vysoce kvalifikovaných pracovních míst, je velmi komplikované. Při přijímání opatření v této oblasti může být vodítkem stanovisko EHSV k vysílání pracovníků ⁽¹⁴⁾.
- *Uznávání kvalifikací.* Lhůta pro provedení směrnice 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací vypršela 20. října 2007. Došlo tak k nahrazení patnácti předcházejících směrnic v oblasti uznávání odborných kvalifikací. Nyní by tedy mělo být dosaženo skutečně celkové modernizace systému Společenství, který podporuje trh EU pro podnikatelské služby pomocí flexibilnějšího a automatického uznávání kvalifikací. Do té doby je systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (Internal Market Information System – IMI), který navrhla Evropská komise, považován za praktický nástroj pro to, aby si orgány a zaměstnavatelé v jednotlivých členských státech mohli v jedné centrální databázi ověřit daný orgán (na regionální či národní úrovni v každém členském státě), který je oprávněn vydávat potvrzení o způsobilosti a kvalifikacích a ověřovat pravost těchto potvrzení.
- *Provedení směrnice o službách.* Sektorová analýza by podnikatelským službám pomohla co nejlépe využít nové regulační prostředí, zejména zjištění přetrvávajících překážek během a po provedení směrnice o službách. Tato otázka bude předmětem přezkoumání, jež začne v roce 2010 a jehož cílem bude posoudit, do jaké míry je tato směrnice provedena, a podrobně sledovat, jakým způsobem toto provádění probíhá. Zvláštní pozornost by měla být věnována dopadu na ekonomiku podnikatelských služeb. Systémy pro výměnu informací o vnitřním trhu mohou poskytovat užitečné informace pro sledování a budoucí snížení rozdílů mezi jednotlivými státy.

V Bruselu dne 9. července 2008

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁴⁾ Viz CESE 995/2008 ze dne 29. května 2008 (SOC/282), Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 95.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující text stanoviska specializované sekce byl upraven podle pozměňovacího návrhu přijatého shromážděním, obdržel však více než čtvrtinu odevzdaných hlasů:

Odstavec 2.2 – 2. odrážka:

„— Politiky trhu práce v oblasti podnikatelských služeb. Ze sociálního hlediska je nutná hloubková analýza problémů na úrovni odvětví, jež vznikly v důsledku nových typů zaměstnání, k nimž vedly interakce mezi podnikatelskými službami a výrobním odvětvím. Tato analýza musí zahrnovat vzdělávání, odbornou přípravu, celoživotní učení i podmínky zaměstnávání pracovníků, včetně osob zapojených do procesů outsourcingu. Pro dosažení tohoto cíle je třeba rozšířit agendu pro sociální dialog tak, aby se mohla věnovat specifickým změnám v pracovních podmínkách a v pracovních příležitostech, které jsou důsledkem strukturálních změn ovlivňujících podnikatelské služby.“

Výsledek hlasování:

87 hlasů pro, 35 proti a 13 členů se zdrželo hlasování.
